

que tenia trenta *barcelles d'horta*, a Castelló m'asseguraven que a l'aigua del riu de Millars colliren mitja *barcella d'or*.

Per a la pervivència del mot en els parlars castellans orientals, veg. DCEC I, 401a: Albacete *barquilla* «medida de tres celemines» (RFE xxvii, 245), *barchella* i *barchilla* en documents murcians de 1468 i 1709, etc.; la cabuda de la *barcella* varia segons les terres: a Montalbán d'Aragó (*tierra y bailías de -*) la *barquilla* valia la meitat de la *fanega* i 1/12 del *cabiz* (segons un formulari del mestre d'Ateca, imprès a Saragossa a. 1740, RHisp. xxxix, 610), a Castelló de la Plana *barchilla* eren 16 lliures, a València 16,75, a Alacant 20,775 (gloss. de Casas Torres a l'ed. del gran llibre de Cavanilles I, p. xv-xvi); en el parlar aragonès d'Olocau del Rey anoto *barchilla* 1/12 part d'un *cabiz* de trigo. La forma més mossàrab en *çi* entra en català fins a Monòver (*Canyissaes*, 1.ª ed., 123, 132).

El mot mossàrab arabitzat es documenta com a *barğella* «modius» en RMa.; en Abenhayan de Córdova († 1064) i diversos autors hispanoàrabs, i en escriptures granadines, trobem *barğêla* o *barğila* designant una mesura de terra o una parcel·la (Simonet, s. v.); en la *Descr. del R. de Granada seg. los aut. árabes*, el mateix Simonet (pp. 5 i 317) sembla implicar una altra especialització topogràfica, si bé pròxima, corresponent a les diverses menes de terra cultivable, car (per Ibn-al-Khatib i d'altres) consta que dels 11 districtes en què es repartia el regne 4 eren de *barğella*, 2 de *campes* (CAMPUS) i 5 de *orxes*: aquesta espècie de terres pogué consistir en camps pendents o en feixes escalonades car ens consta que eren sobretot a les Alpujarras, i encara avui s'hi parla de *varchillas* i *vargillas*.

En l'aspecte fonètic la variant *barçella* no presenta cap dificultat (CE > çe és normal en mossàrab); de *barcella* ja no podem dir tant, com sigui que tant l'àrea com la *b-* ens ensenyen que ha de ser també d'origen mossàrab, i per tant sembla que la *c* hagi de resultar d'una catalanització parcial del consonantisme mossàrab; tanmateix no exclouem que es tracti també d'un tractament mossàrab divergent, especialment tenint en compte que ací tenim *r-c* i que en tot cas consta que com a resultat mossàrab de *ṭj* darrer consonant hi hagué de vegades *ç*, però al costat d'ella i més correntment, es troba moss. *ç*. En l'aspecte lexical, cf. encara, DCEC, s. v. *barchilla*, i també tot el seguit d'articles format per *barceo*, *barcia*, *barcina* i *barcino*, on l'existència d'un nexa amb el mot present és ja dubtosa (o quasi nul·la), però en cap no es pot descartar del tot, com sigui que en tots ells resten dubtes etimològics greus o obscuritat total.

Per al català i, en especial pel que fa a *barcella*, interessa sobretot *barcina*, junt amb *barça* i *barcha*, que en sembla ser el primitiu, la informació sobre els quals complementem ací. Diu el passatge del *Spill*: «l'Espitalera --- y sa mossa --- me scorcollaren —Dix: 'Sens lançols / huy dormireu / --- no portau taça / ni carabaça, / barça, cerró...» (v. 949) i explica Chabàs «ahora *barcha* o aigüera, que se pone por lo re-

gular en el varal del carro para colocar allí la vasija con agua, vino y la merienda; suele ser de esparto y afecta la forma de un pequeño serón con tapadera; de esparto o palmito suele llevarse también lo que llaman *barig* <barç> o *barchol*,³ a la espalda, y el *barcholet* al brazo --- Los pescadores llevan el cebo para su oficio en cestitos de mimbre llamados *barçeta*; el dicc. d'Escrig confirma val. *barça* «pieza de estera en forma de saco que pende entre las varas de los carros». És també mall. *barxa* 'senalló que té el cabrer per dur-hi el recapte' (BDLC ix, 307). Anoto *barçes de palma* més petites que cabassos a la Vall d'Ebo i a Benigembla. A Tortosa, Ribera d'Ebre i Maestrat la xàvega s'anomena *barcina* (Aràbia, *Misc. Folklorica*, p. 163; BDC III, 88; Ga. Girona, s. v.). Veg. la resta de la informació, referent al cast. oriental *barcina*⁴ [1543], port. i murc. *barca*, en el meu article.

En particular formen part del grup d'aquest *barcina* i del citat *barça* del *Spill* l'alacantí i l'eiv. *barça*: «mujeres con el bolso lleven la *barsa*», *Canyissaes* (131); «*barsa* capazo» (PzCabr.), «es tombà a dormir amb sa *barsa* per coixí», «una nit En Jaume tornava cap a ca seua, amb un bon feix de llenya i sa *barsa* ben plena de recapte», Castelló (Rond. *Eiv.*, 37, 69, 33).

Sense cap escrúpol podem rebutjar la suggerència de Spitzer (*LexikK*, 27) d'un manlleu del francès antic *basboue*, alvernès *batsola* (cèlt. BASCAUDA), no sols per la *r* (en lloc de *sc*) sinó per tota classe de palpables raons. Simonet pensa a relacionar amb el llatí SPARTUM (ço que sembla concretar-se en un derivat *SPARTEA de formació adjectival, com ho fa GdDD, 6245a), i si es tractés d'una forma escadussera i arabitzada (a base de *azb-* > *arb-* > *alb-*) podríem arribar a concebre-ho, però no ho podem admetre essent una forma tan estesa, amb inicial constant en *b-*, i que pel N. i NO. excedeix força del territori arabitzat (hi ha fins i tot un gc. ant. *barsel* «panier» en els *Anc. Textes Landais* p.p. Millardet). Encara fóra menys difícil de suposar que es tracti d'un mot extret del nostre *barcella* per derivació regressiva, amb generalització del sentit cap a 'recipient' i 'saquet d'espart, etc.'. És clar que no ens deixa ben convençuts.

¹ Encara que l'evolució de sentit no sigui evident, d'ací es pogué arribar al del marroq. *bēršla* «toiture en bâtière» (Colin, *Hesperis* vi, 58) car és corrent la cabana de teulada cònica. —² Cf., parlant de mesures: «els vespres, quan tothom descansava, se sentia renou de boix i *barcella*, dalt sa cambra, com si hi mesurassin», ibid. II, 90. Sovint no es tracta d'un indret prominent sinó còncau, com en el *Toll de la Barcella* en el riu Palància, a Estivella; un lloc més vistent encara cap a Castelló de Rugat; dins el poble de Cervera del Maestre hi ha el *Carer la Barcella*, etc. —³ Amb *-z-* arag. *barzol* «serón» en un doc. de Jaca a. 1437, Àlvar, *ArchFArag.* x, 249. —⁴ Recordem que hi ha un poble dit *Barcina* 30 km. al NO. de Miranda de Ebro.